

kohtlane tuleks, selle poole süda teda waaks, mis ei ole tema minu palumist täitnud? — — Waene mees! nende mõtodega teed sa enesele ja tütarlapsel ülekobut. Tunneksid sa paremine tema südant, kui sina siis teaksid, luda esimest truui armastust sealt seest ükski wägi ei jõuaks kustutada. Mälestus võib aegalt rahulikult magada, kui oleks juba surunud, aga koge-mata pisukesed juhtumised äratavad teda jälle elusse. Sööd, mis ammugi kustunud armati, lähwad jälle lõvendama ja wõiwad rõhlem palawust sünnitada, kui üks süda kannatada jõuaks. Meestega on lugu teistwiisi, neil ei ela nii õrnat tundmust südames, kui naesterahwal. Aga Hans petis ülemal räägitud mõtlemisega niisamuti ise ennast, Else mehele minemine ep oleks temal kogunist kerge olnud. Ehk temal praegusel seisusel kül pisemat naisewõtmise lootust ei tohtind olla, elas ta ommetegi lootuse petusel, kui tuleksid, kes teab mis inewäed temale appi.

Ühel õhtul, paar päawa enne Hansu lahkmist, istus ta Elsega magusal jutul, kus ta endist palumist uuendates jälle tütarlapsel nõu andis, mehele minna ja teda unustada. Els kuulis tül aega tema jutu, ega lausunud sõnakest, mis Hansule mõtet kaswatas, wõitu olewa saanud. Wiimaks ütles Els: „Eõpetame jutu, armas sõber! mul ei ole sellepoolt midagi juhatamist tarwis, sest minu nõu on juba ammugi peetud, mis ma pean tegema ehk jätma. Esiotsalt olen kõik kosja ja mehe-minemise mõted nii kõrgete warna ossa riputanud, et n'ad sealt minu läte ei pea tulema. Riiklana kui meie siin põrmu peal liigume, ehk teine teisest kül kaugel, peab sõbruse pael südameid meil ligi hoidma, et enne surma lahutust ei tuleks. Kirjuta aeg aealt mulle, kui mabti saad ja igatsus sind taga libutab, — ma tahan sulle mõnelkorra wastust anda. Ühte aga palun tähele panna: armastusest meie wahel ei tohi enam jutu olla! mõted, mis sinna rajale puutuwad, uinutame unustuse sängi, aga sõbrus jääb muutmata surmani.“ Selle kindla tunnis-tuse wasta ei tohtind Hans pikemalt walelda.

Mis minewal aastal juba räägiti, oli ***i wallas uus noor koolmeister ametisse seatud, kes Mihkli kuul õpetamist alustas ja Mai luu lõpuni edasi toimetas, kus kool saareks

publana pandi. Peeter Mõistand ja teised mõistlikud peres-mehed, selle lapsed koolis käiswad, olid koolmeistriga rahul, aga wana Põllupay ühtepuhku koolmeistri wastanik. Tema usutunnistuse liisad lingad pigistaksid tal kobe jalga, kui midagi nudist etewõeti ja tehti, mis tema silmas ilmlis näitas. Koolis aga tehti mõnda, mis seal enne ei oldud tehtud. Kui koolmeister lastele õpetas waimulikku laulust neiljal hea-sel laulma, ei seisnud kül Põllupay selle wasta, aga kool-meister ei jäänud seal seisma, waid läks kaugemale, ei üks-nes lauludega, waid mõnes teistes tüldes, mis wana Mihkli südant paisuma, ja teda sagedast ohkama sundisid, et taewas ise api tuleks segasid asju parandama! sest koolmeister las-kis wahel wahel ka ilmliku laulust lapjed laulda, jah tema läks weel kaugemale ja seletas lastele, et rahwa laulud ja ennemuiststesed jutud pat ei pea olema! Seda ei suutnud Põllupayi süda pikemalt kannatada, tema läks ühel päawal oma langu Mõistandile ja ütles järsku: „Sina, kui walla-wonem, pead koolmeistri effiteelt tagasi wiima, nõnda ei tohi meie walla asjad kaugemine edasi minna, sin peab abi tehtama j. n. e. Ühe teise mehele oleks Peeter niisugust jutu ehk pahaks pannud, aga wana languga oli teine lugu; tema muidume igapidi laitmata olemine ja helde süda waeste ja hädaliste wasta tegid, et temale pahaks ei pandud, mis mitu teist ei oleks tohtind rääkida. Põllupayi wagadus tuli tema lapselikust südamest, ja ei olnud kui mitmel teistel üks ümberwõetud sõba, misga tõssed lombed kinni kateti. Tema oli muidu osaw põlluharija, majaperemees ja asjade talli-taja, aga mis neist igopääwastest tõõdest mõõda läksid, seal nähti tema mõistuse piired wäga liisad, mis wahem temale, kui tema kaswatajatele süüks tuleb panna. Tema armamist ja soowimist mõõda oleksiwad kõik inimesed temaga ühel wormil pidanud mõtlema. Et maailmas asjad edasi lähä-wad ja midagi endise paika seisma ei jää: tegi temale sü-dame walu ja sundis teda sagedast ohkama, et Jumal api tuleks asju parandama! Sellepärast tegid, luda ülemal kuul-sime, koolmeistri uendused temale tuska ja armas tema neid awalikuks märkideks, et wiimne päaw juba tulemas. „Koo-